Calamiteitenplan datalekken – Bedrijf X B.V.

Datum: 01-04-2019
Versie: 4

2. Wat is een datalek?

2.1. Introductie

Niet alle datalekken moeten gemeld worden aan de toezichthouder. Een datalek dat wel gemeld dient te worden aan de toezichthouder wordt als volgt in de AVG omschreven:

Een inbreuk op de beveiliging die per ongeluk of op onrechtmatige wijze leidt tot vernietiging, het verlies, de wijziging of de ongeoorloofde verstrekking van of de ongeoorloofde toegang tot doorgezonden, opgeslagen of anderszins verwerkte gegevens.

Onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wordt een datalek een 'inbreuk in verband met persoonsgegevens' genoemd. In de praktijk noemen we dit echter vaak een datalek, maar hiermee wordt hetzelfde bedoeld. Een datalek moet worden gemeld, tenzij het onwaarschijnlijk is dat deze waarschijnlijkerwijs een risico voor betrokkenen met zich meebrengt.

Om te inventariseren of iets een datalek is, zullen de volgende vragen in deze volgorde moeten worden beantwoord:

1. Is er sprake van een inbreuk op de beveiliging ('beveiligingsincident')?
2. Zijn er bij de inbreuk persoonsgegevens verloren gegaan?
3. Zijn er persoonsgegevens op onrechtmatige wijze verwerkt?
4. Leidt het verloren gaan van de persoonsgegevens, of de onrechtmatige verwerking ervan, tot een (hoog) risico voor betrokkenen?

Iedere vraag is een stap in de beslissing of er sprake is van een datalek. Deze stappen zullen hierna verder worden toegelicht.

2.2. Inbreuk op de beveiliging

Van een inbreuk op beveiliging is sprake wanneer zich daadwerkelijk een incident heeft voorgedaan. Alleen een dreiging van een inbreuk op de beveiliging is daarom nog geen incident.

Voorbeelden van beveiligingsincidenten zijn:

- een kwijtgeraakte USB-stick;
- een gestolen laptop;

2.5. Leidt het verloren gaan van de persoonsgegevens, of de onrechtmatige verwerking ervan, tot een (hoog) risico voor betrokkenen?

Een datalek treedt op wanneer er daadwerkelijk een onrechtmatige verwerking heeft plaatsgevonden of wanneer persoonsgegevens (tijdelijk) verloren zijn gegaan. Het enkel bestaan van een mogelijke kans hierop, kwalificeert dus niet als een datalek.

Voorbeeld: Als een medewerker van Bedrijf X B.V. zijn wachtwoord van zijn e-mailbox op een briefje heeft geschreven en dit briefje kwijt is geraakt, kan dit een datalek zijn als Bedrijf X B.V. niet uit kan sluiten dat onbevoegden toegang hebben verkregen tot de e-mailbox van de medewerker.
Kan Bedrijf X B.V. dit echter wel uitsluiten, bijvoorbeeld door het wachtwoord direct te resetten en in de logfiles te zien dat er in de tussentijd niemand heeft ingelogd, dan is dit geen datalek.

Wanneer het datalek een risico kan opleveren voor de betrokkenen wiens persoonsgegevens zijn gelekt, dient dit datalek aan de toezichthouder te worden gemeld. Als het datalek een hoog risico kan opleveren voor de betrokkenen wiens persoonsgegevens zijn gelekt, dienen ook de betrokkenen hierover te worden geïnformeerd. Wanneer kan worden gesproken van een risico en wanneer van een hoog risico wordt verder uitgewerkt in respectievelijk hoofdstuk 3 en 5 van dit calamiteitenplan datalekken.

van een persoon, gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

De aard en omvang van het datalek dienen telkens in overweging genomen te worden bij de afweging of een lek aan de toezichthouder gemeld dient te worden. Vast staat in ieder geval dat zodra er gevoelige gegevens zijn gelekt dit te allen tijde gemeld zal moeten worden aan de toezichthouder vanwege de kwalitatieve ernst hiervan, ongeacht hoeveel gegevens van hoeveel personen gelekt zijn (kwantitatieve ernst).

Voorbeeld: door een lek in de database van Bedrijf X B.V. hebben onbevoegden korte tijd inzage in de gegevens van klanten, inclusief hun achterstallige betalingen. Een dergelijk lek van gevoelige gegevens dient aan de toezichthouder gemeld te worden.

3.4. Termijn

Het datalek dient zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen 72 uur na ontdekking door Bedrijf X B.V., aan de Autoriteit Persoonsgegevens gemeld te worden. Deze termijn start op het moment dat Bedrijf X B.V. met redelijke zekerheid kan vaststellen dat er sprake is van een inbreuk op de beveiliging waarbij persoonsgegevens zijn betrokken.

Een melding kan achteraf worden ingetrokken of aangevuld, in het geval dat binnen 72 uur nog niet bekend is wat de precieze aard of omvang van het lek is. Wanneer dit het geval is, kan dit ook gewoon bij de melding worden aangegeven.

Een datalek kan zowel bij Bedrijf X B.V. zelf als bij één van haar verwerkers, op de hoogte raakt van het datalek. Een verwerker is een partij die ten behoeve van Bedrijf X B.V. persoonsgegevens verwerkt. Dit kan bijvoorbeeld de host van de website of een softwareleverancier zijn. Het is de verwerkingsverantwoordelijke die uiteindelijk de melding aan de toezichthouder doet, tenzij anders afgesproken. Het is dan ook van belang voor Bedrijf X B.V. om met haar verwerkers goede schriftelijke afspraken te maken over het melden van datalekken Bedrijf X B.V..

3.5. Waar te melden?

Een datalek dient via de website van de toezichthouder te worden doorgegeven. Voor Nederland kan dit via het meldloket op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens. Bij dit invulformulier dienen diverse gegevens ingevuld te worden. Deze worden in hoofdstuk 4 nader uiteengezet.

- Wat is de aard van het incident?
  o Apparaat (bijvoorbeeld telefoon of laptop), gegevensdrager (bijvoorbeeld USB-stick) of papier kwijtgeraakt of gestolen
  o Brief of postpakket kwijtgeraakt of geopend retour ontvangen
  o Hacking, malware (bijvoorbeeld ransomware) en/of phishing
  o Persoonsgegevens bij oud papier gezet
  o Persoonsgegevens nog aanwezig op een afgedankt apparaat of gegevensdrager (bijvoorbeeld USB-stick)
  o Persoonsgegevens per ongeluk gepubliceerd
  o Persoonsgegevens van verkeerde persoon getoond in portaal
  o Persoonsgegevens verstuurd of afgegeven aan verkeerde ontvanger
  o Overig
- Geef een samenvatting van het incident waarbij de inbreuk op de beveiliging van persoonsgegevens is geweest.

Persoonsgegevens die betrokken zijn bij het datalek

- Om welk type persoonsgegevens gaat het? (Meervere antwoorden mogelijk)
  o Naam
  o Geslacht, geboortedatum en/of leeftijd
  o Burgerservicenummer (BSN)
  o Contactgegevens
  o Toegangs- of identificatiegegevens (bijvoorbeeld inlognaam/wachtwoord)
  o Financiële gegevens (bijvoorbeeld rekeningnummer, creditcardnummer)
  o Paspoortkopieën of kopieën van andere legitimatiebewijzen
  o Locatiegegevens
  o Persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen
  o Bijzondere persoonsgegevens (bijvoorbeeld ras, etniciteit, politieke overtuiging, vakverenigingslidmaatschap, religie, seksuele leven, medische gegevens, genetische gegevens en biometrische gegevens)
  o Overige/onbekende gegevens, namelijk (vul aan)
- Geef (eventueel bij benadering) aan hoeveel gegevensrecords (‘gegevensregistraties’) zijn getroffen door de inbreuk.

De groep mensen van wie persoonsgegevens betrokken zijn bij het datalek

- Van welke groepen mensen zijn persoonsgegevens betrokken bij het datalek?
  o Werknemers
  o Klanten (huidig en potentieel)
  o Leerlingen of studenten
  o Patiënten
  o Minderjarigen
  o Personen uit kwetsbare groepen
- Omschrijf de groep mensen van wie persoonsgegevens zijn betrokken bij de inbreuk.
- Van minimaal en maximaal hoeveel personen zijn persoonsgegevens betrokken bij de inbreuk?

o Nee
o Nog niet bekend

- Wanneer heeft u het datalek gemeld aan betrokkenen of gaat u het datalek melden aan betrokkenen?
- Wat is de inhoud van de melding aan de betrokkenen?
- Hoeveel betrokkenen heeft u geïnformeerd of gaat u informeren?
- Welk communicatiemiddel of welke communicatiemiddelen gebruikt u of gaat u gebruiken bij het in kennis stellen van de betrokkenen?
- Waarom ziet u af van het melden van het datalek aan de betrokkenen?
  o De technische beschermingsmaatregelen die ik heeft getroffen bieden voldoende bescherming om de melding aan de betrokkene achterwege te kunnen laten
  o Het is onwaarschijnlijk dat het datalek ongunstige gevolgen zal hebben voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene, want: (vul aan)
  o Ik heb zwaarwegende redenen om de melding aan de betrokkene achterwege te laten, namelijk: (vul aan)
  o Anders, namelijk: (vul aan)
- Welke technische en organisatorische maatregelen heeft uw organisatie getroffen om de inbreuk aan te pakken en om verdere inbreuken te voorkomen?
- Heeft de inbreuk zich voorgedaan in een grensoverschrijdende gegevensverwerking, en is de Autoriteit Persoonsgegevens voor deze verwerking de leidende toezichthouder?
- Als er sprake is van een grensoverschrijdende gegevensverwerking, om welke EU-landen gaat het dan?
- Heeft u het datalek gemeld bij toezichthouders in een of meer andere EU-landen, of gaat u dat nog doen?
  o Ja, namelijk: (vul aan)
  o Nee

Overig

- Is naar uw mening deze melding compleet?
  o Ja, de vereiste informatie is verstrekt en er is geen vervolgmelding nodig
  o Nee, er komt later een vervolgmelding met aanvullende informatie over dit datalek

Na het doen van een melding bij de toezichthouder, wordt er een bevestiging van deze melding getoond in de browser. De ontvangstbevestiging dient door Bedrijf X B.V. (als pdf) te worden afgedrukt en bewaard. In deze bevestiging staat tevens het nummer van de melding vermeld, dat noodzakelijk is om een melding te wijzigen en/of in te trekken.

5. Wanneer moet het lek worden gemeld aan de betrokkenen?

5.1. Introductie

Het kan mogelijk zijn dat een datalek niet alleen aan de toezichthouder, maar ook aan de personen van wie de gegevens zijn gelekt (de betrokkenen) gemeld moeten worden. Dit is het geval wanneer het datalek een hoog risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van betrokkenen.

5.2. Ongunstige gevolgen

Een datalek heeft ongunstige gevolgen wanneer het privéleven van de betrokkenen door het lek wordt geschaad. Voorbeelden van dergelijke gevolgen zijn:

- onrechtmatige publicatie;
- aantasting in eer en goede naam;
- identiteitsfraude;
- discriminatie;
- stigmatisering of uitsluiting;
- schade aan de gezondheid;
- reputatieschade.

Als het gaat om gevoelige persoonsgegevens of wanneer er heel veel gegevens zijn gelekt, dan is er vrijwel altijd sprake van een hoog risico. Er dient dan altijd een melding aan betrokkenen gedaan te worden (tenzij er sprake is van adequate beveiliging, zoals omschreven in de volgende paragraaf). Dit betekent bijvoorbeeld, dat zodra er financiële gegevens worden gelekt die niet adequaat zijn beveiligd, hiervan te allen tijde melding aan de betreffende personen zal moeten worden gedaan.

Voorbeeld: een medewerker van Bedrijf X B.V. laat sollicitatiebrieven en CV's in een auto liggen en deze auto wordt gestolen. Identiteitsfraude met behulp van deze CV's is niet uit te sluiten en dus is een melding aan de betrokkenen verplicht.

5.3. Encryptie en hashing

Een datalek hoeft niet aan de betrokkenen gemeld te worden indien de gelekte persoonsgegevens onbegrijpelijk of ontoegankelijk zijn voor onbevoegden. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als de persoonsgegevens voorzien zijn van een beveiliging die volgens de laatste stand van de techniek als 'veilig' kan worden aangemerkt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan algemeen gebruikte vormen van encryptie of hashing.

Wanneer het datalek niet hoeft te worden gemeld aan de betrokkenen omdat de gegevens onbegrijpelijk of ontoegankelijk zijn voor onbevoegden, dan zal wel van tijd tot tijd moeten worden beoordeeld of de gegevens nog steeds onbegrijpelijk of ontoegankelijk zijn (zie ook hoofdstuk 7). Wanneer bijvoorbeeld niet hoeft te worden gemeld (omdat de gegevens encrypted zijn), maar de gebruikte encryptie na anderhalf jaar gecompromitteerd zou raken, moeten de betrokkenen dus alsnog worden ingelicht over het datalek. Er kan ook voor worden gekozen om de betrokkenen direct na het datalek tóch proactief te informeren. Zo wordt voorkomen dat ruime tijd na het datalek betrokkenen alsnog op de hoogte moeten worden gesteld.

Let op: encryptie of hashing biedt echter geen bescherming tegen vernietiging van persoonsgegevens. In dergelijke gevallen dient er dus altijd een melding gedaan te worden aan de betrokkenen als de vernietiging ongunstige gevolgen voor hen heeft.

5.4. Termijn

Het datalek dient 'onverwijld' na ontdekking aan de betrokkenen gemeld te worden. 'Onverwijld' wil zeggen: zo spoedig als mogelijk, waarbij enige tijd mag worden genomen om de juiste informatie te verzamelen om een zorgvuldige melding te kunnen doen. Met andere woorden: de melding aan de betrokkene moet zorgvuldig gebeuren, maar mag niet onnodig worden vertraagd. De AVG koppelt hier geen 'harde' termijn aan, zoals bij de melding aan de toezichthouder wel het geval is.

Het is de verantwoordelijke die de melding aan betrokkenen doet, tenzij anders afgesproken.

6. Wat te melden aan de betrokkenen?

De melding aan betrokkenen dient in ieder geval behoorlijk en zorgvuldig uitgevoerd te worden, en de volgende informatie te bevatten:

- Aard van de inbreuk, waarbij volstaan kan worden met een algemene omschrijving van wat er is gebeurd;
- Waar men terecht kan met vragen, denk hierbij aan het telefoonnummer van de klantenservice of een speciaal telefoonnummer/e-mailadres voor vragen;
- Aanbevolen maatregelen om negatieve gevolgen te beperken, zoals het veranderen van wachtwoorden.

Het volgende algemene formulier kan als template worden gebruikt. Uiteraard is het daarbij verstandig om in een begeleidend schrijven de betrokkene excuses aan te bieden en duidelijk te maken dat Bedrijf X B.V. het datalek inmiddels heeft gedicht en er alles aan zal doen om dergelijke gevallen in de toekomst te voorkomen.

Melding datalek

Omschrijving	Op [DATUM] heeft er bij ons een datalek plaatsgevonden waarbij mogelijk uw gegevens betrokken zijn.
Vragen?	Voor vragen kunt u contact opnemen met [NAAM] via, [EMAIL] of [TELEFOON].
Wat kunt u doen?	Om de gevolgen van dit datalek te beperken raden wij u aan om [MAATREGELEN].

Uitgangspunt bij het doen van een dergelijke melding is dat dit op individuele basis dient te geschieden. Als er bijvoorbeeld gegevens van klanten zijn gelekt, dan dient iedere klant hiervan apart geïnformeerd te worden. Heeft een datalek een dusdanige omvang dat er een grotere groep wordt getroffen, dan kan er een e-mail rondgestuurd worden naar deze personen met het feit dat er een lek heeft plaatsgevonden. Vervolgens kan er in de e-mail een link opgenomen worden naar een pagina op de website waar meer informatie wordt verstrekt.

Een enkel bericht in de media is niet voldoende om betrokkenen te informeren.

Als uitgangspunt geldt dat wanneer de betrokkenen individueel op de hoogte kunnen worden gesteld, de melding op individuele basis moet plaatsvinden. Pas als dat écht niet haalbaar is, vanwege de omvang van de groep of vanwege het feit dat niet meer te achterhalen is welke personen wel of niet zijn geraakt door het datalek, kan naar andere manieren van informeren worden gekeken.

7. Registratieplicht

Op het moment dat er sprake is van een datalek, ongeacht of deze wel/niet aan de toezichthouder en/of betrokkenen wordt gemeld, dient dit datalek intern te worden gedocumenteerd door Bedrijf X B.V. in de situaties waarin Bedrijf X B.V. ten aanzien van dit datalek is aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke.

Voor het registreren van de datalekken zou door Bedrijf X B.V. een apart systeem kunnen worden ingericht, maar dit is niet vereist. Het enkel openen van een apart dossier voor het registeren van datalekken is hiertoe al voldoende.

Van datalekken die aan de toezichthouder zijn gemeld, dient door Bedrijf X B.V. de pdf van deze verzonden melding te worden bewaard evenals de eventuele melding die aan betrokkenen is gedaan. Wanneer het datalek niet aan de toezichthouder en/of betrokkenen is gemeld, dient hiervan de volgende informatie worden geregistreerd:

- de feiten omtrent het datalek;
- de gevolgen; en
- de genomen corrigerende maatregelen.

Dit register dient voor de volgende doeleinden bewaard te worden:

- leren van het datalek;
- vragen van betrokkenen en derden beantwoorden;
- alsnog een melding aan betrokkenen doen, wanneer dit na verloop van tijd toch nodig blijkt;
- het mogelijk maken van een controle op de naleving van de meldplicht datalekken door de toezichthouder.

Voorbeeld: Een database met persoonsgegevens is voor korte tijd, door een hack, openbaar geweest. De persoonsgegevens in de database waren volgens de meest recente encryptiestandaard versleuteld en derhalve niet leesbaar voor mensen zonder de juiste autorisaties.

Na een half jaar blijkt echter dat de gebruikte encryptievorm door voortschrijdend inzicht achterhaald is. In dat geval zal er alsnog een melding aan de betrokkenen gedaan moeten worden van het datalek dat een half jaar geleden heeft plaatsgevonden.

NB: De administratie hoeft overigens niet openbaar gemaakt te worden. Deze dient enkel op verzoek van de toezichthouder aan de toezichthouder te worden verstrekt.

8. Interne procedure datalekken

8.1. Introductie

Een datalek kan bij Bedrijf X B.V. binnen de eigen organisatie ontstaan, maar ook bij een door Bedrijf X B.V. ingeschakelde derde (denk hierbij aan de leverancier van een CRM-systeem, de hoster, een ingeschakeld marketingbureau etc.). Wanneer een datalek zich voordoet, zal vastgesteld moeten worden waar het datalek zijn oorsprong heeft voorgedaan en hoe dit datalek uiteindelijk bij de toezichthouder en betrokkenen gemeld zal worden.

Dit zal bij Bedrijf X B.V. in eerste instantie de taak zijn van D. Atalek (Functionaris Gegevensbescherming). De contactgegevens van D. Atalek zijn opgenomen in paragraaf 8.5.

Uiteraard is het daarbij van belang dat alle betrokken personen, dus zowel het personeel van Bedrijf X B.V. als het personeel bij door ingeschakelde derden, een datalek kunnen identificeren. Het creëren van bewustzijn binnen het personeel van Bedrijf X B.V. is dan ook van groot belang. De ontdekker zal een incident te allen tijde moeten melden bij de hierboven genoemde personen.

8.2. Intern datalek

Wanneer er binnen de eigen organisatie van Bedrijf X B.V. een datalek plaatsvindt, zal iedereen moeten weten hoe er gehandeld dient te worden zodat de melding van het datalek tijdig de juiste personen, en uiteindelijk de toezichthouder en betrokkenen bereikt.

Voor deze situatie dient het volgende pad te worden doorlopen. De ontdekker is degene die een (vermoedelijk) lek detecteert; dat kan iedere willekeurige medewerker van Bedrijf X B.V. zijn. De ontdekker meldt het lek aan D. Atalek (Functionaris Gegevensbescherming). D. Atalek zal vervolgens besluiten of het datalek al dan niet wordt gemeld.

Registratie

D. Atalek registreert de melding van de ontdekker. De volgende gegevens worden geregistreerd:

- Wie heeft er gemeld?
- Wat is er gemeld?
- Waar kwam de melding vandaan?
- Om welke data (gegevens) gaat het?
- Hoe heeft het incident plaatsgevonden (welke drager is bijvoorbeeld verloren)?
- Welke systemen zijn betrokken/geraakt door het incident?
- Wanneer heeft het incident plaatsgevonden?

- Wat is er gedaan om het incident op te lossen/in de toekomst te voorkomen?

Informeren directie

Vervolgens zal besloten worden door D. Atalek of het lek wordt gemeld aan de toezichthouder en de betrokkenen. Wanneer het datalek is gemeld aan de toezichthouder en/of de betrokkenen, dan zal D. Atalek zorgen voor de juiste interne administratie van het datalek (zie hoofdstuk 7). Wanneer Bedrijf X B.V. verwerker is en haar klant verantwoordelijke, is het van belang na te gaan welke afspraken over het melden van datalekken aan de klant er zijn gemaakt in een verwerkersovereenkomst.

8.3. Extern datalek

Een datalek kan ook buiten de organisatie van Bedrijf X B.V. plaatsvinden. Persoonsgegevens worden tenslotte met derde partijen gedeeld. Denk hierbij aan softwareleveranciers, partijen die ten behoeve van Bedrijf X B.V. websites leveren of ondersteunen bij de opslag van persoonsgegevens. Wanneer bij deze derden een datalek plaatsvindt dient dit zo spoedig mogelijk aan Bedrijf X B.V. gemeld te worden. Momenteel hebben deze derden een zorgplicht om een lek waarvan zij op de hoogte zijn, bij Bedrijf X B.V. te melden. Onder de AVG wordt deze plicht ook expliciet benoemd.

In (sub)verwerkersovereenkomsten met deze derden dienen hier afspraken over vastgelegd te worden. Per externe partij dient Bedrijf X B.V. een vast contactpersoon te hebben om deze meldingen zo snel en gestroomlijnd mogelijk te laten verlopen. Dit kan dezelfde persoon zijn die binnen Bedrijf X B.V. wordt aangewezen als 'meldpunt' bij beveiligingsincidenten en/of datalekken, namelijk D. Atalek, of de contactpersoon van de betreffende derde partij die dit vervolgens intern zal doorgeven.

8.4. Melden aan betrokkenen

Als een datalek bij Bedrijf X B.V. bekend is, zal bepaald moeten worden op welke manier de melding, indien vereist, aan de betrokkenen (bijvoorbeeld leden) wordt gedaan. Het calamiteitenplan kan daarbij als handleiding gebruikt worden. Wanneer de klant verantwoordelijke is en Bedrijf X B.V. verwerker, zal de klant zelf de melding aan betrokkenen moeten doen, tenzij anders afgesproken.

8.5. Contactgegevens

De volgende contactgegevens zijn van belang indien een datalek zich heeft voorgedaan. Neem altijd direct contact op met D. Atalek.
De contactgegevens zijn:
Functionaris Gegevensbescherming: D. Atalek, tel: 0201234567